

Organizacja kształcenia, wychowania i opieki dla uczniów będących obywatelami Ukrainy - wybrane aspekty prawne

22 marca 2022r.

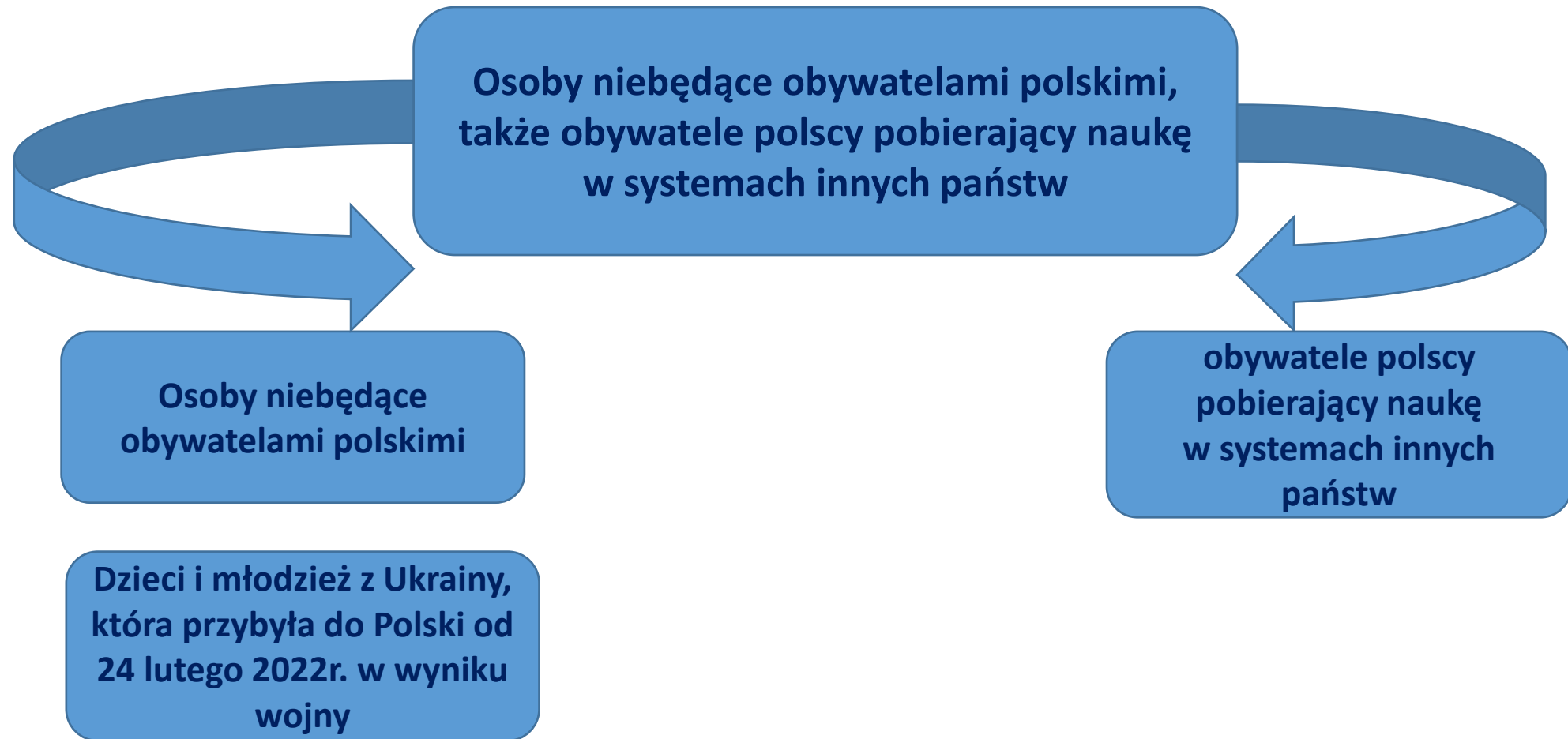
zagadnienia

- Podstawy prawne organizacji edukacji uczniom cudzoziemcom.
- Ogólne zasady przyjęcia ww. uczniów do szkół.
- Uprawnienia w edukacji osób niebędących obywatelami polskimi.
- Organizacja oddziałów przygotowawczych.
- Egzaminy zewnętrzne.

Podstawy prawne

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021r., poz.1082 ze zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022r., poz. 583)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz. U. z 2020r., poz.1283)

Podmioty, których dotyczą ww. przepisy prawa

Zasady przyjmowania do szkoły

- **Art. 165. 1. ustawy Prawo oświatowe**
- Osoby niebędące obywatelami polskimi **korzystają z nauki i opieki** w publicznych i niepublicznych **przedszkolach** (innych formach wychowania przedszkolnego, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych), a **podlegające obowiązkowi szkolnemu**, korzystają z nauki i opieki w publicznych szkołach podstawowych, publicznych szkołach artystycznych oraz w publicznych placówkach, w tym placówkach artystycznych, na warunkach dotyczących obywateli polskich.

Przyjęcie do przedszkola

- **Dziecko przybywające z zagranicy jest przyjmowane do publicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej lub publicznej innej formy wychowania przedszkolnego na warunkach i w trybie postępowania rekrutacyjnego dotyczących obywateli polskich.**
- **Jeżeli przyjęcie dziecka przybywającego z zagranicy do publicznego przedszkola lub oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej odbywa się w trakcie roku szkolnego, o przyjęciu dziecka decyduje odpowiednio dyrektor przedszkola lub szkoły.**

Przyjęcie do szkoły podstawowej

Uczeń przybywający z zagranicy jest przyjmowany do:

- **1) klasy I publicznej szkoły podstawowej, której ustalono obwód, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania ucznia – z urzędu,**
- **2) klasy I publicznej szkoły podstawowej innej niż właściwa ze względu na miejsce zamieszkania ucznia – jeżeli szkoła dysponuje wolnymi miejscami;**

Uczeń przybywający z zagranicy jest kwalifikowany do odpowiedniej klasy oraz przyjmowany do:

- **1) klas II–VIII publicznej szkoły podstawowej, której ustalono obwód, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania ucznia – z urzędu, oraz na podstawie dokumentów;**
- **2) klas II–VIII publicznej szkoły podstawowej innej niż właściwa ze względu na miejsce zamieszkania ucznia – na podstawie dokumentów, jeżeli szkoła dysponuje wolnymi miejscami;**

Przyjęcie do szkoły ponadpodstawowej

Uczeń przybywający z zagranicy jest kwalifikowany do odpowiedniej klasy lub na odpowiedni semestr oraz przyjmowany do:

- 1) publicznego liceum ogólnokształcącego – na podstawie dokumentów,
- 2) publicznego technikum i publicznej branżowej szkoły I stopnia – na podstawie: dokumentów, zaświadczenia lekarskiego, itp.

(szczegółowe warunki określa rozporządzenie w §6)

Co należy rozumieć jako dokumenty?:

- § 2.pkt 3 a) świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument stwierdzające ukończenie szkoły lub kolejnego etapu edukacji za granicą lub
- b) świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument wydane przez szkołę za granicą, potwierdzające uczęszczanie ucznia przybywającego z zagranicy do szkoły za granicą i wskazujące klasę lub etap edukacji, który uczeń ukończył w szkole za granicą, oraz dokument potwierdzający sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemne oświadczenie dotyczące sumy lat nauki szkolnej ucznia, złożone przez rodzica ucznia albo pełnoletniego ucznia, jeżeli ustalenie sumy lat nauki szkolnej nie jest możliwe na podstawie świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu;)

Jaki jest inny sposób kwalifikacji ucznia do klasy?

- **§ 11 Uczeń przybywający z zagranicy może być kwalifikowany do odpowiedniej klasy lub na odpowiedni semestr lub rok kształcenia** oraz przyjmowany odpowiednio do publicznej szkoły, oraz publicznej szkoły artystycznej lub publicznej placówki artystycznej **także z uwzględnieniem wieku ucznia lub opinii rodzica ucznia albo pełnoletniego ucznia wyrażonej w formie ustnej lub pisemnej.**
- **Jeżeli uczeń przybywający z zagranicy nie może przedłożyć dokumentów,** zostaje zakwalifikowany do odpowiedniej klasy lub na odpowiedni semestr lub rok kształcenia oraz przyjęty do publicznej szkoły lub publicznej placówki artystycznej **na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej.**
- **Termin rozmowy kwalifikacyjnej** ustala dyrektor publicznej szkoły lub publicznej placówki artystycznej. Rozmowę kwalifikacyjną przeprowadza dyrektor publicznej szkoły lub publicznej placówki artystycznej, z udziałem, w razie potrzeby, nauczyciela lub nauczycieli.
- **W przypadku ucznia przybywającego z zagranicy, który nie zna języka polskiego, rozmowę kwalifikacyjną przeprowadza się w języku obcym, którym posługuje się uczeń.** W razie potrzeby należy zapewnić w rozmowie kwalifikacyjnej udział osoby władającej językiem obcym, którym posługuje się uczeń.

Jakie są uprawnienia w edukacji uczniów cudzoziemców? (oddział ogólnodostępny)

Osoby niebędące obywatelami polskimi, podlegające obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, które nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, mają prawo:

- **Do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego.** Dodatkową naukę języka polskiego dla tych osób organizuje organ prowadzący szkołę.
- **Do pomocy udzielanej przez osobę władającą językiem kraju pochodzenia,** zatrudnioną w charakterze pomocy nauczyciela przez dyrektora szkoły. Pomocy tej udziela się nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy.
- **Korzystać z dodatkowych zajęć wyrównawczych w zakresie przedmiotów nauczania** organizowanych przez organ prowadzący szkołę, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy.

Tygodniowy rozkład oraz wymiar godzin dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego oraz zajęć wyrównawczych ustala, w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę, dyrektor szkoły, w której są organizowane te zajęcia (tygodniowo nie więcej niż 5 godzin łącznie)

Jakie są zasady organizacji oddziałów przygotowawczych?

Zgodnie z art. 165 ust. 11 ustawy Prawo oświatowe to organ prowadzący szkołę organizuje w szkole oddziały przygotowawcze.

Oddziały przygotowawcze są adresowane do osób niebędących obywatelami polskimi, które:

- podlegają obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki,
- nie znają języka polskiego
- albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki,
- wymagają dostosowania procesu kształcenia do ich potrzeb i możliwości edukacyjnych, a także dostosowania formy organizacyjnej wspomagającej efektywność ich kształcenia, czyli z uwzględnieniem trudności adaptacyjnych i kulturowych

także do osób będących obywatelami polskimi, które:

- podlegają obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki,
- nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki.

W jaki sposób przyjmujemy ucznia do oddziału przygotowawczego?

- **Najpierw przyjmujemy ucznia do szkoły**, zgodnie z zasadami określonymi w ww. rozporządzeniu. Warto rozpoznać przy przyjmowaniu do szkoły, czy aktualnie uczeń nie spełnia obowiązku szkolnego czy nauki w ukraińskim systemie oświaty w sposób zdalny. Jeśli tak, to nie musi spełniać ww. obowiązków w Polsce.
- **§ 16. 1.** Dyrektor szkoły, w której utworzono oddział przygotowawczy, powołuje **zespół kwalifikujący uczniów**, do tego oddziału. W skład zespołu wchodzi dwóch nauczycieli oraz pedagog lub psycholog.
- W sytuacji, gdy po wstępnej diagnozie okazuje się, że uczeń nie zna języka polskiego lub ma trudności komunikacyjne i inne, uniemożliwiające pobieranie nauki w oddziale ogólnodostępnym, przyjmujemy go do oddziału przygotowawczego w swojej szkole lub organ prowadzący może skierować ucznia do oddziału przygotowawczego w innej szkole.

Jak są organizowane oddziały przygotowawcze?

- **szkolny** oddział przygotowawczy – może być tworzony przez organ prowadzący szkołę, w której uczniowie realizują naukę zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego;
- **międzyszkolny** oddział przygotowawczy – w przypadkach uzasadnionych warunkami demograficznymi, za zgodą organu prowadzącego szkołę, w której utworzono oddział, w ramach posiadanych środków, mogą uczęszczać uczniowie innej szkoły;
- **międzygminny** oddział przygotowawczy – powstałe w wyniku porozumień zawartych między jednostkami samorządu terytorialnego.

W przypadku przyjęcia w trakcie roku szkolnego do szkoły znacznej liczby uczniów, oddział przygotowawczy może być zorganizowany także w trakcie roku szkolnego.

W jaki sposób powinna być zorganizowana nauka w oddziale przygotowawczym?

Art. 55 ust. 5 Nauczanie w oddziale przygotowawczym jest prowadzone w oparciu o realizowane w szkole programy nauczania z zakresu kształcenia ogólnego.

Programy muszą być dostosowane pod względem:

- zakresu treści nauczania
- oraz metod i form ich realizacji do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów.
- **Możliwości psychofizyczne** to specyficzne cechy ucznia wpływające pozytywnie lub negatywnie na proces nauki, np. tempo uczenia się, wytrwałość, czas skupiania uwagi, motywacja do aktywności, łatwość lub trudność w nawiązywaniu relacji, kontrola emocjonalna. Indywidualne możliwości psychofizyczne determinują zakres dostosowań w celu indywidualizacji pracy z uczniem dla zaspokojenia jego potrzeb rozwojowych i edukacyjnych.

W jaki sposób powinna być zorganizowana nauka w oddziale przygotowawczym?

Jaka jest maksymalna liczba uczniów w oddziale przygotowawczym?

- Maksymalna liczba uczniów nie może przekraczać 25 osób.

Czy można łączyć w jednym oddziale uczniów z różnych klas?

Tak, wg następujących zasad:

- I-III oraz IV-VI, a także VII-VIII szkół podstawowych;
- I i II liceum ogólnokształcącego,
- I–III technikum i branżowej szkoły I stopnia;
- III i IV liceum ogólnokształcącego;
- III–V technikum.

Jaka jest liczba godzin w oddziale przygotowawczym?

Na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych przeznaczona została następująca minimalna liczba godzin:

- w szkole podstawowej dla klas I–III – **nie mniejsza** niż 20 godzin tygodniowo, czyli wymiar godzin ogółem przeznaczony na edukację wczesnoszkolną porównywalny do ramówki;
- w szkole podstawowej dla klas IV–VI – nie mniejsza niż 23 godziny tygodniowo, w ramówce 25 godzin;
- w szkole podstawowej dla klas VII i VIII – nie mniejsza niż 25 godzin tygodniowo, w ramowym planie nauczania 32 godz.
- w szkole ponadpodstawowej – nie mniejsza niż 26 godzin tygodniowo (bez kształcenia zawodowego)

Przepisy prawa nie nakładają obowiązku organizacji nauki w oddziałach przygotowawczych, zgodnie z ramowymi planami nauczania!

W jaki sposób organizujemy naukę języka polskiego w oddziałach przygotowawczych?

- Nauka języka polskiego odbywa się według programu nauczania opracowanego na podstawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców w wymiarze **nie niższym niż 6 godzin tygodniowo, czyli może być więcej jeśli uczniowie mają duże problemy komunikacyjne.**
- **Nie określono wprost odrębnych wymagań kwalifikacyjnych nauczycieli do nauczania języka polskiego w tych oddziałach lecz wymagania wobec realizowanych tam programów.**
- **Nauczyciel powinien posiadać poziom wykształcenia do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły, w której ma prowadzić zajęcia, przygotowanie pedagogiczne oraz ukończone studia, studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, czyli nauczyciel języka polskiego spełnia te wymagania. Ocena kwalifikacji nauczyciela należy do dyrektora szkoły.**

Kto prowadzi obowiązkowe zajęcia edukacyjne w oddziale przygotowawczym?

- Zajęcia edukacyjne w oddziale przygotowawczym prowadzą nauczyciele poszczególnych przedmiotów, którzy mogą być wspomagani przez pomoc nauczyciela władającą rodzimym językiem ucznia.
- ***Kto może być zatrudniony jako pomoc nauczyciela w oddziale przygotowawczym?***
- W roku szkolnym 2021/2022 na stanowisku pomocy nauczyciela, w oddziale przygotowawczym może być zatrudniona osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego, jeżeli posiada znajomość języka polskiego w mowie i piśmie w stopniu umożliwiającym pomoc uczniowi, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki.

Jakie są inne uprawnienia uczniów z Ukrainy?

Art. 52. Jednostka samorządu terytorialnego, na terenie której zapewnia się kształcenie, wychowanie i opiekę nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, może zorganizować tym dzieciom i uczniom bezpłatny transport do miejsca, w którym zapewnia się im kształcenie, wychowanie i opiekę. W przypadku zorganizowania tego transportu jednostka samorządu terytorialnego jest obowiązana w czasie przewozu zapewnić opiekę dzieciom korzystającym z wychowania przedszkolnego oraz uczniom, którym zapewniono kształcenie, wychowanie i opiekę w szkole podstawowej dla dzieci i młodzieży.

Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Co z egzaminem ósmoklasisty uczniów z Ukrainy?

- § 2. 1. W roku szkolnym 2021/2022 w przypadku uczniów realizujących obowiązek szkolny będących obywatelami Ukrainy, o których mowa w § 1, deklarację, o której mowa w § 11kzzc ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, składa się w terminie do dnia 11 kwietnia 2022 r. Deklarację wypełnia się tylko w zakresie języka obcego nowożytnego, z którego uczeń przystąpi do egzaminu ósmoklasisty.
- (*§ 11kzzc. 1. Rodzice ucznia lub słuchacz składają dyrektorowi szkoły, nie później niż do dnia 30 września 2021 r., pisemną deklarację:*
- *1) wskazującą język obcy nowożytny, z którego uczeń lub słuchacz przystąpi do egzaminu ósmoklasisty;*
- *2) informującą o zamiarze przystąpienia do egzaminu ósmoklasisty z matematyki w języku danej mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej lub języku regionalnym - w przypadku, o którym mowa w § 11kzza.)*
- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz. U. z 2022r., poz. 645)

Egzamin ósmoklasisty

- 2. Dyrektor szkoły, na podstawie złożonych deklaracji, o których mowa w ust. 1, sporządza wykaz uczniów będących obywatelami Ukrainy, o których mowa w § 1, przystępujących do egzaminu ósmoklasisty. Wykaz zawiera:
 - 1) dane uczniów: imię (imiona) i nazwisko, numer PESEL, a w przypadku braku numeru PESEL – serię i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość, datę i miejsce urodzenia oraz płeć;
 - 2) informację o języku obcym nowożytnym, z którego uczniowie przystąpią do egzaminu ósmoklasisty;
 - 3) informację o uczniach, którzy korzystają z dostosowania:
 - a) formy przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty, o którym mowa w art. 44zzr ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
 - b) warunków przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty, o którym mowa w art. 44zzr ust. 1–6 i ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
- 3. Uczeń będący obywatelem Ukrainy, o którym mowa w § 1, przystępuje do egzaminu ósmoklasisty z jednego z następujących języków obcych nowożytnych: angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego i włoskiego.

- 4. Wykaz, o którym mowa w ust. 2, dyrektor szkoły przekazuje dyrektorowi okręgowej komisji egzaminacyjnej w postaci elektronicznej przy użyciu elektronicznego systemu wspomagającego przeprowadzanie egzaminu ósmoklasisty, o którym mowa w art. 44zzra ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w terminie **do dnia 15 kwietnia 2022 r.**

dziękuję